

Д. Є. Корж

*студ. III курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: д.ю.н., проф. О. В. Гаран

МЕСЕДЖ ЩОДО СВІТОВОГО ДОСВІДУ РЕФОРМУВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ПРИКЛАДІ США

Реформування податкової системи України викликає велику кількість питань відносно доцільності, вектору та змісту останньої.

Одним із напрямків трансформації зазначеної системи є модернізація адміністрування податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО). Це обумовлено, перш за все, його значною часткою у формуванні доходів Державного бюджету України – 10,6% від загальної суми доходів [1].

Проблематикою трансформації відносин щодо ПДФО займаються багато науковців, зокрема: О. О. Кривцов, М. Я. Сидорович, В. М. Помулева, Т. В. Чижикова, Л. В. Юрчишена, І. Л. Якушик тощо.

Так, Л. В. Юрчишена, В. М. Помулева наголошують на принциповій ролі ПДФС як соціального регулятора, оскільки ПДФО безпосередньо впливає на економічне становище населення держави [2, с. 357; 3, с. 216].

Тому вивчення та використання світового досвіду буде доцільним.

З цього приводу цікавим є досвід реформування податкової системи Сполучених Штатів Америки. Як зазначає О. О. Кривцов: «Реформи стабілізації передбачають індексацію податкової ставки (через процеси інфляції) або зміни в розрядах(ступенях) податкових ставок для більш розгалуженого розподілу податкового навантаження (у разі, якщо, незважаючи на прогресивну систему податкової ставки, податок починає діяти майже як пропорційний)» [4, с. 21].

Податкова реформа 1986 р. передбачала трансформацію податку «income tax» (аналог ПДФС). Закон 1986 року щодо податкової реформи був у політичних колах названий «найкращим законом щодо боротьби з бідністю, найкращим заходом щодо сім'ї та найкращою програмою створення нових робочих місць, яка коли-небудь виходила з Конгресу Сполучених Штатів» [5], однак думки американських економістів були не такими однозначними. Тому, що цим законом було підвищено максимальну ставку податку на довгостроковий приріст капіталу до 28 відсотків з 20 відсотків та одночасно знижено максимальну ставку на звичайний дохід до 28 відсотків з 50 відсотків [6]. Незважаючи на агресивне зниження податків, річний дефіцит становив 2,6% від валового внутрішнього продукту. До цього він досяг максимуму в 6% у 1983 році, залишився в 5% протягом наступних трьох років і впав до 3,1% до 1988 року [7].

В 2017 році починається новий етап проведення податкової реформи США – Tax Cuts and Jobs Act of 2017 [8]. З приводу оподаткування доходів

фізичних осіб, основною тенденцією є спрощення процесу подання податкових декларацій та зниження максимально можливої ставки «income tax». Однак, аналітика останнього етапу не дозволяє виявити стійкі тенденції і тому, більш цікавим буде саме ретроспективний аналіз напрацювань попереднього досвіду реформування.

У розвиток реформи 1986 року, платників податку в США було поділено на чотири категорії, які оподатковуються за різними ставками залежно від доходу, при цьому ставка оподаткування коливається від 15 до 39,6% [9, с. 451]. Наразі ставки більш диференційовані та складають 7 розрядів зі збереженням попереднього принципу [10]. За наслідком підрахунку оподаткованої суми доходів (з урахуванням доходів та видатків), до неї застосовується спеціальна податкова ставка, встановлення якої входить до компетенції окремого штату [11 с. 357]. Тобто, у адмініструванні податку беруть участь не лише федеративні органи, а й органи суб'єктів федерації, забезпечуючи необхідний баланс.

І хоча, до істотних недоліків механізму США можна віднести насамперед ускладнений характер стягнення та розрахунку податків, однак, з іншого боку, саме ця особливість виступає додатковим регулятором податкових надходжень в рамках юрисдикції штату.

Про ефективність реформування можливо говорити виключно з комплексного підходу до цього питання, оскільки зменшуючи податкове навантаження на фізичних осіб, повинні бути вжиті й інші заходи стосовно балансування надходжень до державного бюджету, а однобокий погляд на проблему та відсутність належного рівня матеріального та юридичного забезпечення може стати причиною збільшення річного бюджетного дефіциту.

Отже, підхід до впровадження прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб має бути виваженим та таким, що враховує як економічне становище держави, так і рівень політичної відповідальності населення. Також необхідно враховувати процеси децентралізації влади в Україні, і тому, доцільним буде передбачити можливості впливу об'єднаних територіальних громад на адміністрування ПДФО, який є важливим джерелом доходів до місцевих бюджетів.

Список використаної літератури

1. Доходи державного бюджету України в 2019 р. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>.
2. Помулева В. М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки»*. 2013. № 18. С. 354–357.
3. Юрчишена Л. В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України. *Фінанси, облік, банки*. 2016. № 1(21). С. 215–224.
4. Кривцов О. О. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб. *Наукові праці НДФІ*. 2010. № 3(52). С. 18–28.

5. The tax reform act of 1986: how the measure came together; a tax bill for the textbooks. *The New York Times*. 1986. Oct. 23. Section D. URL: <https://www.nytimes.com/1986/10/23/business/tax-reform-act-1986-measure-came-together-tax-bill-for-textbooks.html>.
6. Tax Reform Might Start With a Look Back to '86. *The New York Times*. 2012. Nov. 22. Page B. URL: <https://www.nytimes.com/2012/11/23/business/a-starting-point-for-tax-reform-what-reagan-did.html>.
7. Taxes: What people forget about Reagan. *CNN Money*. 2010. Sep. 12. URL: https://money.cnn.com/2010/09/08/news/economy/reagan_years_taxes/index.htm.
8. Tax Cuts and Jobs Act – Congress.gov. URL: <https://www.congress.gov/115/bills/hr1/BILLS-115hr1enr.pdf>.
9. Якушик І. Д., Литвиненко Я. В. Податкові системи зарубіжних країн : довідник. Київ : «МП Леся», 2004. 480 с.
10. The Tax Cuts and Jobs Act Simplified the Tax Filing Process for Millions of Households URL: <https://taxfoundation.org/the-tax-cuts-and-jobs-act-simplified-the-tax-filing-process-for-millions-of-americans/>.
11. Изотова О. И. Налогообложение физических лиц в зарубежных странах. *Бухгалтерский учет, налогообложение, статистика. Налоговое право*. 2011. № 4. С. 355–359.